

Un cop de mà

El desvetllamots

Afanyar-se

Per expressar la idea d'actuar o moure's algú ràpidament, de fer les coses amb pressa, amb rapidesa, sense perdre temps, sovint fem servir expressions com ara *corre; va, ràpid, que fem tard...* Recordem que també tenim les formes del verb *afanyar-se*:

Si no t'afanyes, perdràs el tren.

Afanya't, que arribarem tard a classe.

Etimologies

Amfitrió

Amfitrió era el rei de Tebes a la mitologia grega. Conegut pels seus esplèndids banquets, el seu nom va passar a significar 'persona que té convidats a casa seva'.

El significat actual del mot *amfitrió* ve de la comèdia de Molière que porta el mateix nom. Hi ha un moment de l'obra en què un dels servents, davant de dos personatges d'Amfitrió idèntics, ha de decidir quin és l'autèntic. És llavors quan afirma: "El veritable Amfitrió és aquell a la casa del qual hom dina".

Que diu que què?

Relat de marca

El recurs creatiu consistent a explicar una història real o de ficció que reflecteixi els valors d'una marca, amb l'objectiu d'establir un vincle emocional amb el públic i fer-li arribar de manera eficaç un missatge determinat, es diu *relat de marca*. En català no és correcte fer servir els termes anglesos *storytelling* o *branded content*.

Com ho dius?

Canvi de sons iguals per facilitar-ne la pronúncia

En la llengua oral hi ha algunes paraules que ens costen de pronunciar perquè contenen sons iguals o similars molt pròxims; per pronunciar-los més relaxadament sovint fem servir el procés de la dissimilació, és a dir, fer que dos sons iguals o semblants es diferenciïn:

juriol per juliol

vegila per vigila

comenió per comunió

xgcolata per xocolata

estulviar per estalviar

sigüent per següent

fandilla per faldilla

memelada per melmelada

dingú per ningú

Hi ha algunes persones que diuen *bora nit* per *bona nit* i un cas curiós és el del nom de Barcelona, que prové del llatí *Barcinona*, amb el canvi de la primera *n* per una *l*.

Núm. 73

Juliol
2017

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL

Un cop de mà

L'apunt al punt!

Verbs amb pronom feble inherent

Hi ha una sèrie de verbs que estan fixats amb un o més pronoms febles i adopten un significat especial. Per exemple, *estar-ne* vol dir 'apreciar', *caure-hi* significa 'encertar' o 'recordar', *veure-hi* designa 'tenir el sentit de la vista', *haver-se-les* vol dir 'discutir' i *no ser-hi* tot significa 'estar o ser boig'.

Les oracions de la primera columna no volen dir el mateix que les de la segona:

<i>N'està molt, de content.</i>	<i>N'està molt, dels seus amics ('apreciar').</i>
<i>Hi ha caigut més d'un cop.</i>	<i>Amb la pista, hi ha caigut de seguida ('recordar').</i>
<i>No veig bé la pantalla des d'aquí.</i>	<i>No hi veu gens ('tenir el sentit de la vista').</i>
<i>A les noies, va haver-les de saludar.</i>	<i>Va haver-se-les amb el contrincant ('barallar-se').</i>
<i>No hi eren tots els convidats.</i>	<i>Aquella noia no hi era tota ('estar boig').</i>

Així, les frases de la segona columna, amb el sentit que es concreta entre parèntesis, no funcionen sense el pronom feble. Cal tenir en compte, a més, que aquests pronoms no fan cap funció sintàctica dins de l'oració perquè ja formen part del verb.

Núm. 73

Juliol
2017

Un nom per a cada cosa

Tancar

El verb *tancar* pot tenir diversos significats, entre els quals els de 'posar davant una obertura o un pas alguna cosa que l'intercepti', com per exemple *tancar* una porta, una finestra o un camí; 'fer funcionar un dispositiu mitjançant el qual s'intercepta el pas', com ara *tancar* una aixeta o un pany; 'ajuntar les vores d'una obertura', com *tancar* els ulls, la boca o una ferida, o 'posar dins un lloc tancat, privar de sortir d'un lloc', com per exemple, *tancar* el bestiar al corral, una persona a la presó, al manicomi o en un convent, o un ocell en una gàbia. És en aquestes darreres accepcions que els sinònims del verb *tancar* permeten expressar més matisos, com es veu en les frases que segueixen:

*El metge va tardar una hora a **cosir-li** aquell trauc; li va haver de posar sis punts.*
*Li van fer **aclucar** els ulls i el van guiar fins al centre del cercle.*
*M'**enclaustraré** a casa quinze dies per preparar les oposicions.*
*Ja fa deu anys que es **va recloure** al convent de les clarisses.*
*El jutge ha ordenat **empresonar** l'autor d'aquell robatori.*
*Té una malaltia mental i l'han **internat**.*
*Van caçar aquell gamarús i el van **engabiar** per portar-lo al centre.*
*Quan vaig arribar, el pastor **encorralava** el bestiar.*
*Passat el revolt, dos gossos enormes li **barraven** el pas.*

I el mes vinent...

Quin sinònim de *forat* utilitzaries per completar la frase següent?

*La Clara va **aclucar** els ulls per no veure aquell _____ a la tàpia del jardí.*

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA

CNL DEL
VALLÈS ORIENTAL